

LANDSTINGSREVISIONEN

Granskning av förmånsbilar

Rapport nr 2/2017

Innehåll

1. SAMMANFATTANDE ANALYS	3
1.1. REKOMMENDATIONER	3
2. BAKGRUND	4
2.1. REVISIONSFRÅGOR.....	4
2.2. AVGRÄNSNING.....	4
2.3. REVISIONSKRITERIER	4
2.4. METOD.....	4
3. SKATTEVERKETS REGLER OCH FÖRESKRIFTER AVSEENDE BILFÖRMÅN	5
3.1. BERÄKNING AV VÄRDET AV BILFÖRMÅN.....	5
3.2. ERSÄTTNING FÖR DRIVMEDEL.....	5
4. LANDSTINGETS REGLER FÖR TJÄNSTEBILAR	5
4.1. MILJÖPOLITISKT PROGRAM FÖR 2007-2020	5
4.2. LANDSTINGSSTYRELSENS RIKTLINJER FÖR BESLUT OM FÖRMÅNSBIL.....	5
4.3. LANDSTINGSSTYRELSENS DELEGATIONSORDNING	6
4.4. BELOPPSBEGRÄNSNING	6
VÅR KOMMENTAR	6
5. RESULTAT AV GRANSKNINGEN	6
6. SVAR PÅ REVISIONSFRÅGOR	7
7. REKOMMENDATIONER	7

1. Sammanfattande analys

Landstingsstyrelsen har inte säkerställt en ändamålsenlig hantering av förmånsbilar. De regler som finns i landstinget om hantering av förmånsbilar är för översiktliga och inaktuella. Av reglerna framgår exempelvis inte vad en förmånsbil får kosta i inköpspris. Det saknas också uppgifter i delegationsordningen om vem som får besluta om förmånsbil.

Av granskningen framgår att de regler som finns i landstinget inte följs. Landstingsstyrelsen har beslutat att alla tjänstebilar i landstinget ska vara miljöbilar. Granskningen visar att 5 av 13 förmånsbilar inte är miljöbilar.

Av granskningen framgår också att 4 förmånsbilar köpts in trots att de inte omfattas av det upphandlade avtal som landstinget har för tjänstebilar.

En iakttagelse är också att rutinerna för utbetalning av bränsleersättning för resor i tjänsten med förmånsbil behöver ses över. En kontroll visar att landstinget har betalat ut felaktiga ersättningar för bränslekostnader.

1.1. Rekommendationer

Vi rekommenderar landstingsstyrelsen att:

- Genomföra en översyn av reglerna för förmånsbilar. I denna översyn bör styrelsen exempelvis tydliggöra:
 - Vem som får besluta om förmånsbil.
 - Maximalt inköpspris inklusive extrautrustning för förmånsbilar.
 - Att alla förmånsbilar ska vara miljöfordon.
 - Vilket ansvar den anställde har för att vårda och sköta om fordonet.
 - Vilket ansvar den anställde har vid skada på fordonet.
- Säkerställa att förmånsbilar beviljas i enlighet med fastställda regler
- Säkerställa att ersättning för drivmedel betalas ut i enlighet med gällande regler

2. Bakgrund

I revisorernas riskanalys inför beslut om revisionsplan för år 2017 har revisorerna uppmärksammat risker för felaktigheter kopplade till löner och förmåner. Felaktigheter inom detta område kan leda till ett minskat förtroende från allmänheten. En sådan förmån är privat nyttjande av tjänstebil. Detta område har inte granskats under de senaste åren. Revisorerna har därför beslutat om att genomföra en granskning av landstingets hantering av förmånsbilar.

2.1. Revisionsfrågor

Den övergripande revisionsfrågan som granskningen besvarar är om landstingsstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig hantering av förmånsbilar i landstinget. För att besvara den övergripande revisionsfrågan använder vi oss av underliggande revisionsfrågor:

Har landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och nämnden för funktionshinder och habilitering säkerställt att:

- Det finns fastställda regler och rutiner för vilka personer som har rätt till förmånsbil?
- Reglerna för förmånsbilar är ändamålsenliga?
- Att regler för förmånsbilar efterlevs?
- Att förmåner och ersättningar kopplade till förmånsbilar redovisas i enlighet med gällande skattelagstiftning?

2.2. Avgränsning

Granskningen är avgränsad till förmånsbilar, det vill säga tjänstebilar som får nyttjas privat.

2.3. Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser, slutsatser och bedömningar. Vi kommer att utgå från nedanstående revisionskriterier:

- Kommunallagen 6 kap. 7 §
- Aktuell skattelagstiftning (inkomstskattelagen mm)
- Landstingets regler för tjänstebilar

2.4. Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer med personal vid intern service som administrerar landstingets tjänstebilar samt med personal vid landstingets HR-funktion. I syfte att kontrollera att förmåner och kostnadsersättningar redovisats korrekt har vi granskat reseräkningar och lönebesked under augusti 2016 till mars 2017 för samtliga personer som innehar bilförmån.

3. Skatteverkets regler och föreskrifter avseende bilförmån

Av inkomstskattelagen (IL) 11 kap. 1 § framgår att förmån som erhålls på grund av tjänst ska tas upp som intäkt i inkomstslaget tjänst. Bilförmån uppkommer när en anställd för privat bruk i mer än ringa omfattning använder bil som tillkommer hen på grund av anställning.

3.1. Beräkning av värdet av bilförmån

Vid bilförmån ska värdet på förmånen bestämmas enligt 61 kap. 5-11 och 18-19 §§ IL.

Förmånsvärdet bestäms utifrån summan av nedanstående faktorer:

1. 9 procent av nybilspriset plus priset på all extrautrustning.
2. 31,7 procent av nuvarande prisbasbelopp
3. 75 % av nuvarande statslåneränta multiplicerat med nybilspriset.

3.2. Ersättning för drivmedel

Av IL 12 kap. 5 § framgår att arbetsgivaren kan betala skattefri milersättning för tjänsteresor för resor gjorda med förmånsbil. För utgifter med diesel kan arbetsgivaren betala ut skattefri mil ersättning med 6,50 kronor per mil och övriga drivmedel 9,50 kronor per mil.

4. Landstingets regler för tjänstebilar

4.1. Miljöpolitiskt program för 2007-2020

Landstingsfullmäktige beslutade i november 2006 om ett miljöpolitiskt program. Landstingsstyrelsen beslutade i november 2011 om detaljerade mål och en handlingsplan med aktiviteter för åren 2011-2014. Av handlingsplanen framgick att landstinget successivt skulle byta ut alla tjänstebilar till miljöfordon. Det mål som styrelsen fastställt var att alla tjänstebilar från år 2014 skulle vara miljöfordon.

4.2. Landstingsstyrelsens riktlinjer för beslut om förmånsbil

Landstingsstyrelsen beslutade i augusti 1993 om en policy för tjänstebilar inom landstinget. I augusti 2006 beslutade styrelsens personalutskott om riktlinjer i syfte att tydliggöra styrelsens policy.

Av riktlinjerna framgår att landstingsdirektör och verksamhetsområdeschefer är berättigade till förmånsbil efter särskilt beslut av landstingsstyrelsens ordförande respektive landstingsdirektören. Därutöver kan landstingsdirektören, med beaktande av särskilda skäl, besluta om förmånsbil till annan arbetstagare.

Arbetstagare som beviljats förmånsbil betalar själv allt drivmedel och erhåller ersättning för körning i tjänsten enligt gällande skatteregler. Underlag för

utbetalning av drivmedelsersättning är reseräkning som i möjligaste mån ska inlämnas månadsvis.

4.3. Landstingsstyrelsens delegationsordning

I den senaste och aktuella delegationsordningen framgår inte att styrelsen delegerat rätten att besluta om berättigande till förmånsbil. Styrelsen har dock delegerat rätten att besluta om anställning, sätta lön och förändra lön till landstingsdirektören med rätt att vidaredelegera. Landstingsdirektörens har vidaredelegerat rätten att fatta beslut om ovanstående ärenden till primärvårdsdirektör, servicedirektör, stabsdirektörer och verksamhetschefer.

4.4. Beloppsbegränsning

Det saknas beloppsbegränsning för hur mycket en förmånsbil får kosta i inköpspris inklusive extrautrustning.

Vår kommentar

Reglerna för förmånsbilar inom landstinget är 24 år gamla och har inte uppdaterats sedan dess. Det är inte reglerat i delegationsordningarna vem som får fatta beslut om förmånsbil. De dokument som fastställts av styrelsen och dåvarande personalutskottet reglerar inte heller ansvaret fullt ut. Det är inte fastställt någon begränsning av hur mycket en förmånsbil får kosta. Det är inte heller reglerat hur kostnader på grund av uppkomna skador på förmånsbilen ska hanteras.

5. Resultat av granskningen

I mars 2017 hade, enligt landstingets lönesystem, 13 personer i landstinget bilförmån. Vi har gjort en sammanställning av samtliga personer med bilförmån för att kontrollera om de överensstämmer med de regler och riktlinjer för tjänstebilar som är fastställda. Vi har även kontrollerat om förmåner och ersättningar redovisats i enlighet med gällande skatteregler. Vi har gjort följande iakttagelser för perioden augusti 2016 till april 2017:

- Beslut om förmånsbil tas av landstingsdirektören.
- 5 av bilarna uppfyller inte kraven för miljöbil.
- 4 personer har beviljats förmånsbilar som inte ingår i det inköpsavtal som landstinget upphandlat.
- Av dokumentet som fastställts av landstingsstyrelsens personalutskott år 2006 framgår att reseräkningar i möjligaste mån ska inlämnas månadsvis. Vår granskning av inlämnade reseräkningar visar att det är stora skillnader mellan hur olika personer redovisar sina tjänsteresor. 7 personer har lämnat reseräkningar för varje månad, 2 personer har lämnat reseräkningar med sammanställning över flera månaders resor, 1 person har inkommit med en årssammanställning över genomförda tjänsteresor och två personer har inte rapporterat sina tjänsteresor till den person vid HR-staben som administrerar utbetalningarna av bränsleersättningar.

- 2 personer har fått skattefri ersättning för bränsle med 1,85 kr per kilometer. Detta är inte förenligt med landstingets regler och skattelagstiftning där det framgår att ersättning ska utbetalas med 0,65 kr per kilometer. En av dessa personer har även fått en skattepliktig ersättning med 1,05 kr per kilometer. Totalt har dessa två personer fått 6 288 kronor respektive 38 896 kronor för mycket utbetalt i bränsleersättning för perioden augusti 2016 till april 2017.

6. Svar på revisionsfrågor

Den övergripande revisionsfrågan som granskningen avsett att besvara är om landstingsstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig hantering av förmånsbilar i landstinget. Vår bedömning är att landstingsstyrelsen inte säkerställt en ändamålsenlig hantering av förmånsbilar. Vi grundar vår bedömning på svaren av nedanstående underliggande revisionsfrågor:

Revisionsfråga	Svar
Finns det fastställda regler och rutiner för vilka personer som har rätt till förmånsbil?	De regler som finns är översiktliga och inaktuella.
Är reglerna för förmånsbilar ändamålsenliga?	Nej. Se ovan.
Efterlevs reglerna för förmånsbilar?	Nej
Har förmåner och ersättningar redovisats i enlighet med skattelagstiftningen?	Nej. Två personer har fått felaktig ersättning för drivmedel.

7. Rekommendationer

Vi rekommenderar landstingsstyrelsen att:

- Genomföra en översyn av reglerna för förmånsbilar. I denna översyn bör styrelsen exempelvis tydliggöra:
 - Vem som får besluta om förmånsbil.
 - Maximalt inköpspris inklusive extrautrustning för förmånsbilar.
 - Att alla förmånsbilar ska vara miljöfordon.
 - Vilket ansvar den anställde har för att vårda och sköta om fordonet.
 - Vilket ansvar den anställde har vid skada på fordonet.
- Säkerställa att förmånsbilar beviljas i enlighet med fastställda regler
- Säkerställa att ersättning för drivmedel betalas ut i enlighet med gällande regler

Umeå den 17 maj 2017

Jonas Hansson
Revisor
Västerbottens läns landsting